

Aus: *Observator Cultural*, NR. 148 (406), 17-23 ianuarie 2008

www.observatorcultural.ro

Literatura romana contemporana de expresie germana in dezbateri

Iulia Dondorici

Intre 10 si 12 ianuarie 2008 a avut loc la sediul NEC din Bucuresti o conferinta pe tema literaturii contemporane de limba germana in/din Romania. Conferinta a fost initiata de New Europe College din Bucuresti, in colaborare cu Wissenschaftskolleg zu Berlin si finantata prin intermediul Fundatiei Hertie. Lucrarile conferintei au fost deschise de profesorul Andrei Corbea-Hoisie printr-o comunicare cu titlul *Sansa canonica*. Relatiile dintre literatura de limba germana din Romania si literatura germana. Pornind de la distinctia dintre canonul oficial si cel neoficial (sau subcanon) – ultimul fiind alcatuit de presa si alte medii de formare a opiniei publice –, vorbitorul a analizat drumul parcurs de literatura scriitorilor din Grupul de actiune Banat de la inceputul anilor '80 si pina astazi ca pe o deplasare de la periferie la „periferia centrului“.

In cadrul subcanonului, literatura autorilor banateni a fost receptata – si canonizata – in Germania sub semnul „esteticii opozitiei“, a „literaturii disidentei“ si in contextul unei receptari intensive in spatiul german a asa-numitei „literaturi a emigrantilor“. O tema predilecta a conferintei, care a starnit, de altfel, si discutiile cele mai animate, a fost aceea a relatiilor dintre literatura de limba germana din Romania si literatura germana. Corina Petrescu (Central College, USA) a analizat, in acest context, avantajele si dezavantajele termenului de „literatura transnationala“, iar Bianca Bican (Universitatea Babes-Bolyai din Cluj) s-a referit la relatiile dintre cele doua literaturi amintite mai sus in perioada interbelica.

In cadrul acestui grupaj tematic, au fost prezentate comunicari si puncte de vedere interesante si despre alti scriitori de limba germana originari din Romania, cum ar fi Aglaja Veteranyi (dr. Sibylle Schönborn, de la Universitatea „Heinrich Heine“ din Düsseldorf) sau Catalin Dorian Florescu (Anca Luca Holden, de la University of Georgia, SUA, si Sandra Vlastra, de la Universitatea din Viena).

Prima dintre conferintiarele amintite a scos in evidenta prejudecatile – estetice sau extraestetice – de care este inca marcat procesul receptarii lui Florescu in intreg spatiul german. Acesta este un fenomen specific receptarii „literaturii migrantilor“ in general. Chiar termenul in sine este din ce in ce mai puternic contestat in ultimii ani, in timp ce numarul aparitiilor editoriale ce pot fi subsumate acestei literaturi se afla intr-o crestere continua in Europa de Vest. Astfel, pe piata de carte germana se pot observa doua fenomene ale receptarii „literaturii emigrantilor“, care, desi se desfasoara in sens contrar, in esenta merg mina in mina. Pe de o parte, dupa cum a subliniat si Anca Luca Holden, receptarea acestei literaturi – si, de fapt, chiar termenul ca atare – are ca efect marginalizarea si discriminarea acestor autori, bazata pe prejudecati deopotriiva culturale si literar-estetice. Atit criticii, cit si istoricii literari tind astfel sa califice „literatura migrantilor“ ca pe o literatura minora, inferioara din punct de vedere literar celei apartinand scriitorilor germani propriu-zisi.

Pe de alta parte, in contextul unor dezbateri din ce in ce mai intense si mai aprinse –

care își fac loc, încet, dar sigur, și în domeniul germanisticii – despre fenomenele de interculturalitate, multiculturalitate, migrație etc. – devine posibilă o nouă poziționare a „literaturii migrantilor“ în cadrul literaturilor mari vest-europene. Această tendință da seama, după părerea mea, de vizibilitatea crescândă pe piața de carte a acestei literaturi, și nu de puține ori de receptarea entuziastă a criticilor și recenzentilor.

Ultima sesiune a conferinței s-a concentrat în special pe comunicări și discuții care s-au referit la o temă ignorată până în prezent, anume relațiile dintre literatura minorităților germane din România și literatura română. În acest context, Tanja Becker de la Universitatea Politehnică din Timișoara a analizat influența exercitată de literatura Grupului de acțiune Banat asupra generației '80.

O altă sesiune a conferinței s-a concentrat pe analiza literaturii acelor scriitori de limbă germană care, spre deosebire de cei din Grupul de acțiune Banat, nu au emigrat în Republica Federală Germană și se află în prezent în România. Citeva nume ar fi: Eginold Schlattner – care este tradus și în românește și, în același timp, se bucură de succes și în spațiul german –, scriitorul sibiuan Joachim Wittstock sau Carmen Elisabeth Puchianu. Din programul conferinței au mai făcut parte și câteva lecturi susținute de Eginold Schlattner, Carmen Francesca Banciu, Carmen Elisabeth Puchianu și, last but not least, Ernest Wichner. Acesta a citit și comentat poeme din opera lui Oskar Pastior.

Conferința, desfășurată nu întâmplător sub titlul *Geschichte trennt, aber Geschichten, die schaffen Nähe* (Istoria separă, însă povestirile, ele apropie) s-a dorit atât o încercare de evaluare și re-evaluare a unor teme și concepte actuale în context românesc și german, cât și de re-aducere în prim-planul criticii și istoriei literare a unui subiect în mare parte ignorat în România: literatura română contemporană de expresie germană.